

TÜRKÇEDE BAZI KİŞİ ADLARINDA ARGOLAŞMA, KAVRAMLAŞMA VE TEMSİL*

Murat ÖZŞAHİN**

Öz

Kişi adları, temel anlamından hareketle kişilere, yer yer başka canlılara ad olarak verilen ve artık temel anlamıyla ilgisi hissedilmeyen donuklaşmış sözlerdir. Kullanımda bir kimsenin adını teşkil eden sözün temel anlamı zihnimizde canlanmamaktadır. Ancak, kişi adlarının sosyal, kültürel değerler ve bireysel ülküler üzerinden belirli anlamlar taşıyan sözlerden oluştuğu ise değişmez bir gerçektir. Argolaşma ise, bir sözün genel dildeki anlamından çıkarak bir zümre içerisinde yeni bir anlamla kullanılmasıdır. Özellikle örtmece, tabu sözleri teşkil ederler. Bazen zümreler tarafından kişi adlarının da argolaştırıldığı ve yeni anlamlar kazandırıldığı anlaşılmaktadır. Kimi zaman ise kişi adlarının belirli bir zümrenin kullandığı örtmece bir anlamı karşılamadığı, genel dilde kullanılan genel bir anlamı karşıladığı görülmektedir. Bu tür kullanımlar, kişi adlarının argolaşması şeklinde kabul edilmemelidir. Genel kavramları ifade eden kişi adlarını argolaşmış olarak değil, kavramlaşmış olarak kabul etmemiz gerekmektedir. Örneğin; Mehmet sözü, bir kişi ismi olarak kullanılırken “Türk askeri, Türk Ordusunun bir üyesi” anlamında da görülür. Genel dilde Mehmetçik biçiminde kavramlaşmıştır. Kavramlaşmış kişi adları için ayrı bir değerlendirme yapılmış ve buna dair örnekler çalışma içerisinde sunulmuştur. Ayrıca bu çalışma içerisinde argo sözlüklerde de yer alan bu kişi adlarının kavram alanı, kökenleri, cinsiyet yükleri, temsilleri gibi çeşitli konularda tasnifleri yapılmış ve Türkçenin argo sözlüğüne güncel katkılar sunulmuştur.

* Bu çalışma 11-14 Ekim 2018 tarihinde Kazan Devlet Üniversitesinde gerçekleştirilen Geçmişten Bugüne Türk Ad Bilimi (Turkic Onomastics From The Origins To The Present Time) adlı konferans içerisinde sunulmuş bildiri metni temelinde gözden geçirilip yeniden ele alınarak genişletilmiştir.

** Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü
e-posta: mozsahin35@hotmail.com

Anahtar Kelimeler: Antroponim, eponim, kişi adları, argo, argolaşma, Türkçe.

SLANGIZATION, CONCEPTUALIZATION AND SYMBOLIZATION OF SOME ANTHROPONOMIES IN TURKISH LANGUAGE

Abstract

Anthroponomies are frozen words which aren't felt contact with their basic meanings. These words would be name for human or another alives via their central and concrete meanings. The basic meaning of anthroponomies that constitutes the name of a person, does not revive in our minds. However, it is an unchanging fact that the names of the people are composed of words which have meanings on social, cultural values and individual ideals. Slangization is the use of a word in a new meaning in a group by deducting the meaning it from the general language. Especially, slangization consist of euphemism and taboo words. Some anthroponomies are given new meanings and could have been slang by social groups. Sometimes, some anthroponomies don't indicate an euphemism meaning. They can provision a common meaning in general language. This kind of uses should not be accepted as slangization of anthroponomies. We need to accept person names expressing general concepts as conceptualizing instead of slangization. For example; While the word Mehmet is used as a person name, it is also seen as meaning of "Turkish soldier, a member of the Turkish Army". It has conceptualized as Mehmetçik in general langauge. It has been done a different analysis for conceptualized anthroponomies and the examples for conceptualized anthroponomies are presented in this study. Also, In this study some classifications were made on various issues like concept areas, origins, gender distinctions, symbols of the person names located in slang dictionaries. Actual contributions are made to the Turkish slang dictionary.

Keywords: Anthroponym, Eponym, Person Names, Slang, Slangization, Turkish.

1. Giriş

Ad bilimi (*onomastic*) dildeki bütün adlarla varlık arasındaki ilişkiyi inceleyen genel bilim alanıdır. Bu alan günümüz dil biliminde daha çok özel

adların incelendiği bir saha olarak kabul görmektedir. Özel ad bilgisi ise kapsamı itibarıyla yer, yurt, ülke, coğrafi adlar ile kişi adları olmak üzere hayli geniş bir alanı ihtiva eder. Özel ad bilgisi içerisinde kişi adları (*antroponim*), günlük dildeki kullanım sıklığı ve kaynaklandığı kültürel çevre yönüyle ayrı bir araştırma başlığı olarak ele alınır. Kişi adları; yapıları, kaynaklandıkları kültürel çevre, bireysel idealler ile dilin doğal dünyası içerisinde var olurlar. Gelişen toplumsal ilişkiler ve çeşitli sosyal zümrelerin etkileşimlerine bağlı olarak iletişimin özelleşmesi neticesinde pek çok söz, anlam değişimine uğramaktadır. Bu tür anlam değişimleri, görüldüğü üzere kişi adlarını da kapsamaktadır.

Türkiye Türkolojisinde söz bilimi içerisinde kişi adları ve de argo/argolaşma üzerine ayrı ayrı çalışmalar yapıldığı görülecektir. Biz de bu çalışmada kişi adları ile argolaşmanın birleştiği örnekleri tespit ederek yeni bir değerlendirme ve tasnif gerçekleştirme hedefliyoruz.

Türkçede argo üzerine yapılan F. Devellioğlu, H. Ersoylu, H. Aktunç gibi isimlerin temel başvuru niteliğindeki çalışmalarının yanında müstakil makale ve bildiriler de bulunmaktadır. Bu makale ve bildiriler içerisinde daha çok argolaşma ve argo kavramı üzerinde durulduğu veya argo anlamların kazanım biçimlerinin ele alındığı ve bu bağlam üzerinde çeşitli tasniflerin yapıldığı görülmektedir. Ayrıca kimi çalışmalarda argonun genel olarak bıraktığı olumsuzluk hissedilmektedir. Nitekim bu durum, dil bilim çalışmalarında argo söz varlığına bakış açısına dair bir intiba uyandırmaktadır. Bunun yanı sıra, argo çalışmalarının anlam değişimleri olarak ele alındığı ve sosyal, psikolojik zeminden bağımsız düşünüldüğü anlaşılmaktadır.¹

Argo, bir dilde bir sözün anlam serüveninde izleyebileceği son merhalelerdir. Genel olarak sövgü sözleri olarak anlaşılrsa da aslında ölçünlü dil dışında kullanılan bir zümre dili olarak karşımıza çıkar. Z. Korkmaz, argoyu “1. Farklı bir anlaşma biçimi sağlamak üzere aynı meslek veya topluluktaki insanların ortak dildeki kelimelere özel anlamlar vermek, bazı kelimelerde değişiklik yapmak, dilin lehçelerinden, eskimiş öğelerinden ve yabancı

¹ Bu noktada Oğuz Ergene'nin *Argo Söz Varlığında Özel Adların Kullanım Biçimleri* (2008) başlıklı çalışmasını ayrı tutarak eserdeki bir iki noktaya dikkat çekmemiz gerekiyor. Ergene, çalışmasında özel ad bilgisi alanı içerisindeki bütün sözleri değerlendirmiştir. Elbette kişi adları için de ayrı bir başlık açmış ve çeşitli tasniflerle argo kişi adlarını incelemiştir. Kişi adları başlığı altında yerli ve yabancı uyruklu; devlet adamı, hükümdar, sanatçı, asker adları ve film, televizyon dizisi, öykü vb kahramanların adları olmak üzere üç alt başlık açmıştır. Bu alt başlıkların her birini de gramatik görünüşüne göre ayrıca tasnif etmiştir.

kökenli biçimlerinden de yararlanmak suretiyle oluşturdukları, herkesçe anlaşılmayan kelime ve deyimlerden oluşan, gereğinde mecazlı anlamlara da yer veren özel dil veya söz dağarcığı. 2. Külhanbeylerin ve tulumbacıların kullandıkları özel anlamlı kelime ve deyimlerin yer aldıkları kaba dil” (2007: 24) olarak tanımlarken, Karaağaç, argoyu özel dil ve sövgü/ilenç sözleri olarak ikiye ayırır ve “geniş anlamıyla ortaklaşa kullanılan ölçünlü dilin dışında kalan her türlü dil kullanımı” olarak verir (2013: 148). Terim sözlüklerindeki tanımlardan hareketle her zümrenin (öğrenci, denizci, esnaf vb.) argosunun, her meslek grubunun ise (fizik, tıp, sosyoloji, dil bilim gibi alanlarda) jargonunun bulunduğunu ifade edebiliriz. Kimi zaman olumsuz ve kötü anlamlı sözler örtmece olarak kullanılır; kimi zaman ise yaygın bilinen toplumsal bir bilgi veya kavramı isimlendirerek bu kavramın bir adı olmasını sağlayabilir. Dolayısıyla tanımlar yerine kavramların adlarını ortaya koyar. Söz konusu durum, özel adlar içerisinde yer alan kişi adlarında da geçerlidir. Kimi kişi adlarının çeşitli sebeplerle argolaşarak belirli kavramları yansıttığı görülmektedir. Bu anlamda Türkçede kullanılan kimi kişi adlarının argolaştığı veya kavramlaştığı anlaşılmaktadır.

Kişi adlarının argoda kullanımına dair örnekler, 16. yüzyılda da görülmektedir. Niksârîzâde'nin *Nefsü'l-Emr-nâme* adlı eserinde yer alan *Molla-Gürânî-zâdeler* “sadece zevk peşinde koştuğu ve bilimle ilgisi olmadığı hâlde kardeşlerini ilim ve medrese ortamına sokup insanı canından bezdirenler” ile *Nasreddîn h'aceler* “vaktini eğlenmeyle geçirip sadece şöhreti ve sosyal ilişkileriyle insanları bilgili olduklarına inandırmaya çalışanlar” (Turan 2007: 1832) kişi adlarının argoda sanılandan çok daha evvelden kullanıldığını göstermektedir.

Çalışmamıza Türkiye’de argo söz varlığını ele alan üç önemli çalışmayı kaynak olarak belirledik. Bunlar, Hulki Aktunç’un *Büyük Argo Sözlüğü* (2008), Ferit Devellioğlu’nun *Türk Argosu* (1980) ve Halil Ersoylu’nun *Türk Argosu Üzerinde İncelemeler* (2010) adlı çalışmalarıdır. Genel argo söz varlığı ve argonun dildeki yerini de ele alan bu çalışmalardaki bölümler, argolaşan kişi adlarını belirlemede hareket noktamızı teşkil etmiştir. Bu çalışmaların dışında kadın argosu, asker argosu gibi belirli zümrelerin argo söz varlıklarını ele alan müstakil çalışmalar bulunmaktadır². Bunlar, belirli zümrelere ait olduklarından sınırlılıkları da belirgin şekilde görülmektedir. Bu sebepten bu tür çalışmalar kaynak olarak değerlendirilmemiştir.

² Filiz Bingölçe'nin *Kadın Argosu Sözlüğü*, *Kadın Argosu Sözlüğü 2*, *Asker Argosu Sözlüğü*, *Futbol Argosu Sözlüğü* ve *Osmanlı Argosu Sözlüğü* ile Taşkın Su'nun *Seks Argosu Sözlüğü*, Okan Celal Güngör'ün *Okul Bağlamında Öğrenci Argosu* gibi.

Ayrıca kimi çalışmalarda ele alınan argo ve sövgü sözleri ayrımına girilmemiş, sözlüklerde yer aldığı biçimleri ve anlamlarıyla kişi adları malzemesi bir bütün olarak değerlendirilmiştir.³

2. Argolaşan Kişi Adları

2.1. Kökenlerine Göre Argolaşmış Kişi Adları:

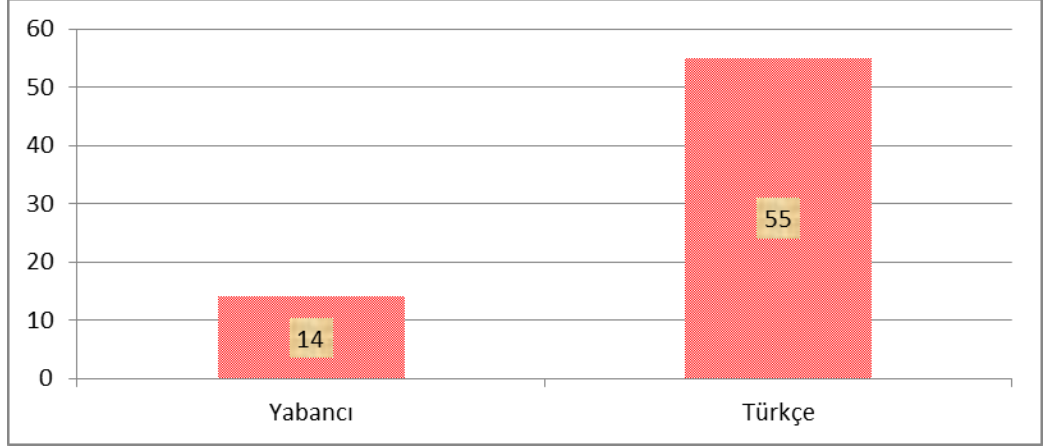
Aktunç, Devellioğlu ve Ersoylu'nun çalışmalarındaki argolaşmış kişi adları, ayrıca listelenmiş ve bu konuda ortalama bir veriye ulaşılmıştır. Buna göre Aktunç 36, Devellioğlu 10, Ersoylu ise 59 kişi adını argolaşmış olarak gösterir. Devellioğlu'nun listesinde yer alan kişi adları, Aktunç ve Ersoylu'dan ayrı olmadığından bu listelerle birleştirilmiştir. Toplam 69 maddeden oluşan argolaşmış kişi adları listesi, çalışmanın sonunda ayrı bir başlık altında verilmiştir.

Oğuz Ergene'nin 2008 yılındaki çalışmasında da bu tasnife yer verilmiştir. Ergene, döneminde yayımlanmış olan Aktunç ve Devellioğlu'nun çalışmalarını kaynak olarak kullanmıştır. Yerli ve yabancı argolaşmış kişi adlarını gramatik temelde ayrıca tespit etmiştir (Ergene 2011: 543). 2010 yılında Ersoylu tarafından yayımlanan çalışmadaki argo kişi adları, doğal olarak bu liste içerisinde görülmemektedir. Bizim verdiğimiz tasnifte ise sayısal veriler üzerinden yorumlar yapılmaya çalışılmıştır.

Argolaşmış kişi adları içerisinde hem Türk kültür dairesine ait isimler hem de yabancı kültür dairesine ait isimlerin olduğu görülüyor. Argolaşmış kişi adları listesindeki 69 ismin büyük oranda Türkçede günümüzde de kullanılan isimler olduğu görülecektir. Buna göre 55 kişi adı, Türkçe kaynaklı kabul edilmiştir⁴. 14 kişi adının ise başka kültür dairelerinden taşınarak argolaştığı anlaşılmaktadır.

³ Musa Çifçi (2006: 298), gizli dil ile argo arasındaki benzerliğe dikkat çekerken küfür ile argonun birbirine karıştırıldığını belirtir. Ali Akar (2014: 30-31), argo sözler ile gizli dil arasındaki farkı belirttikten sonra sövgü sözlerini argonun bir alt alanı olarak belirlemiş ve her argo kelimenin sövgü sözü sayılamayacağını, aralarında belirgin anlam bilimsel farklılıkları olduğunu ifade etmiştir.

⁴ Türkçe kabul edilen kişi adlarının köken ayrımı yapılmamıştır. Bu anlamda günümüzde veya geçmişte kişi adı olarak Türk kültür dairesinde kullanılan tüm kelimeler Türkçenin kişi adları olarak kabul edilmiştir. Yabancı kişi adları ise Batı kaynaklı kişi adları ve Türk kültür dairesinde kullanım alanı olmayanlardır.

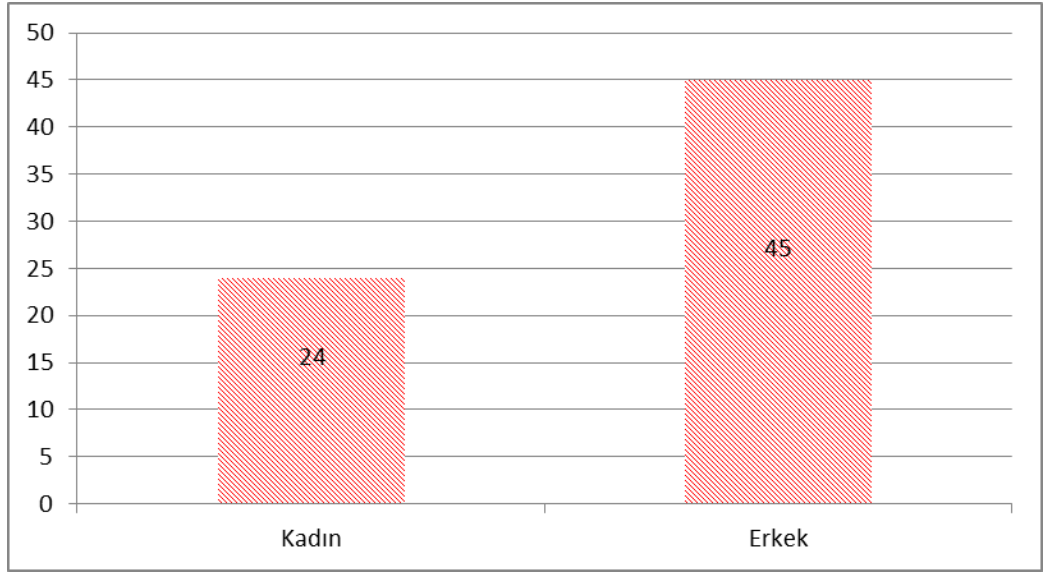
1.Grafik: Kökenlerine Göre Argolaşmış Kişi Adları

Yabancı kişi adlarının sınırlı olmaları, kullanım ve yayılım alanlarının darlığı gibi sebepler, yabancı kaynaklı adların daha az kalmasına yol açmıştır. Bu sınırlılık, bir başka açıdan ise toplumun yansıttığı tiplerden ve dolayısıyla Türkçe kişi adlarının anlam dünyalarından, argoda daha fazla yararlandığını göstermektedir. Argolaşmış yabancı adların ortaya çıkışını yakın dönem siyasi olaylara ve toplumsal ilişkiler ile eğitim ve kültüre bağlamak mümkündür. Yakın dönem siyasi olaylardan *Coni*, *Makaryos*, *Marşal*; iç ve dış toplumsal ilişkilerden kaynaklanan *Alfons*, *Alyon*, *Anton*, *Elenika*, *Helga*, *Nataşa*; eğitim ve kültür kaynaklı *Kleopatra*, *Mozart*, *Napolyon*, *Ramses* gibi argolaşmış kişi adlarını örnek olarak verebiliriz. Eğitim ve kültür kaynaklı argolaşmış kişi adları, argonun toplumsal seviyede her kesime hitap edebildiğinin ve toplumun her kesiminin argo söz ürettiğinin bir delili sayılabilir. Bunun yanı sıra, eğitim seviyesine ve bulunduğu çevreye göre üretilen argo anlamlar farklılıklar gösterebilir. Örneğin, *Kleopatra* bir zümrede “yüz liralık banknot, yüz lira” anlamını taşırken, bir başka zümrede teşbih üzerinden “güzel kadın” bilgisini vermektedir. Bu durum, argonun sabit ve tek anlamlı olmadığını göstermektedir. Yabancı kaynaklı kişi adlarının genelde etnik temsil ve para bilgilerini karşıladığı anlaşılmaktadır. Bu konuya dair ayrıntılara *kavram alanlarına göre kişi adları* bölümünden bakılabilir. Burada elde edilebilecek bir yorum da argonun daha çok kendi kaynaklarına başvurduğudur. Bu durum üzerinde, argo iletişimin karşıladığı kavramla arasında kurduğu söz-kavram ilişkisinde, kavramın genel adındaki sese yakın çağrışımlar yapan isimlerden esinlenilmesinin yanında (*bk. Recep Amca*, *Teslime Bacı*, *Zekeriya*), sinema, tiyatro gibi sanatlardaki karakter isimlerinin de etkisi

olmaktadır (bk. Şaban, Tanju, (lüks) Nermin). Sinema, tiyatro etkisinde ortaya çıkan argo kişi adları, değişen kültürün argonun şekillenmesinde doğrudan etkili olduğu bilgisini bize vermektedir.

2.2.Cinsiyete Göre Argolaşmış Kişi Adları:

Argo anlam kazanan kişi adlarının cinsiyete göre de dağılımına baktığımızda argolaşmış kişi adları listesindeki 69 maddeden 45'inin erkek, 24'ünün ise kadın adlarından meydana geldiği anlaşılıyor.

2.Grafik: Cinsiyete Göre Argolaşmış Kişi Adları

Elbette bu oranlar, kadın ve erkek adlarının argolaşmasında cinsiyetler arası bir karşılaştırmayı göstermez. Erkek kişi adının fazla olması ile argo anlam kazanımında ve üretiminde erkeklerin daha etkin olduğu yorumu da çıkarılamaz. Ancak, toplumda erkekler üzerinde daha fazla mahremiyet ve yakıştırmannın olduğu fikrini doğurabilir.

Aktunç'tan;

Argolaşmış Kadın Adları: *Beyza Hanım/Beyzanım, Hanife, Helga, Hüsnüyanım, Karafatma, Kezban, Kleopatra, Leyla, Naciye, Nataşa, Şengül, Züleyha* (12)

Argolaşmış Erkek Adları: *Abuzittin (Bey), Adem (Baba), Ahmetçavuş, Ahmet/Amet, Ali Rıza, Alfons, Alyon, Anton, Atıfbaba, Coni, Hamza, Hüsnübey, Kamil, Makaryos, Marşal, Memet, Mozart, Özal (altını), Ramazan/Ramo, Ramses, Recep(amca), Yusuf, Zekai(bey), Zekeriya (24)*

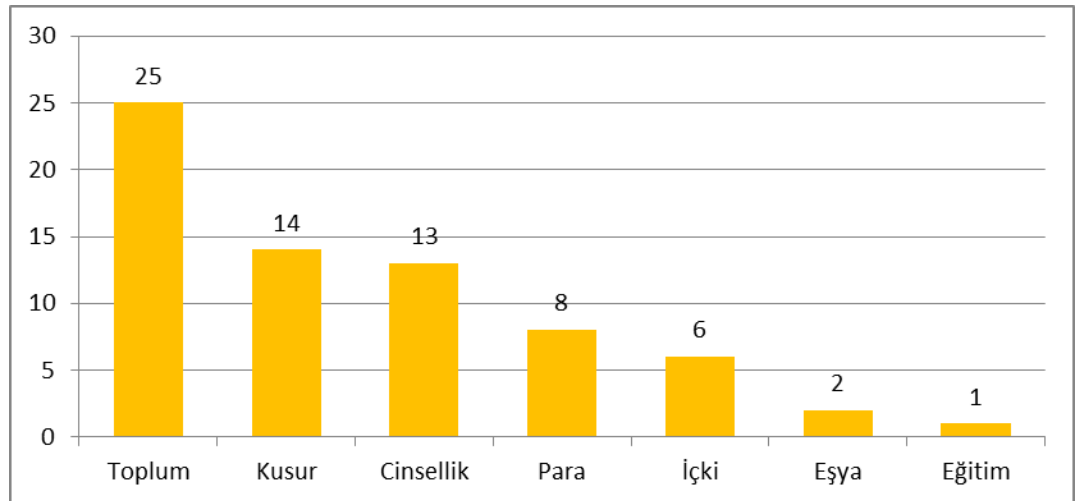
Ersoylu'dan;

Argolaşmış Kadın Adları: *Elenika, Eminanım, Fatobey, Hatce, Helga, Hüsnüyanım, Jale, Kamile, Kezban, Leyla, Melahat, Nermin, Pakize, Şabaniye, Şengül, Teslimebacı, Ümmügülsüm, Züleyha (18)*

Argolaşmış Erkek Adları: *Abuş/Abduş, Abuzittin (Bey), Alfons, Ali Rıza, Alyon, Barbaros, Bekri, Coni, Fahrettin Kerim, Fatihli, Hamdullah, Hamza, Hans(o), Hasanfakılı, Hayri, Hüsnübey, İbiş, Kamil, Makaryos, Marşal, Memet, Mozart, Muttalib, Napolyon, Niyazi, Ökkeş, Ömer, Özal altını, Ramazan/Ramo, Ramses, Recep Amca, Şaban, Tanju, Tayyar, Turgut, Yovakim, Yusuf(çuk), Zekai Bey, Zekeriya, Zihni (41)*

3.2. Kavram Alanlarına Göre Argolaşmış Kişi Adları:

Argolaşmış kişi adı kullanımının hangi konularda daha yoğun olduğu da merak edilebilir. Bu amaçla, argolaşmış kişi adlarının anlamlarına bakarak 7 kavram alanı belirledik. Yoğunluğu tespit etmek için bir tasnif oluşturduk ve argo kişi adları listesini bu tasnif içerisinde değerlendirdik. Birkaç anlama sahip kişi adının kavram alanını, kaynak eserlerdeki ilk anlamı esas alarak tespit ettik ve aşağıdaki gibi bir grafik oluşturduk.

3.Grafik: Kavram Alanlarına Göre Argolaşmış Kişi Adları

Üçüncü grafik, kişi adlarının argolaştırılarak kullanımında, cinsellik konu alanı beklentisinin aksine toplum konu alanının daha yoğun olduğunu gösteriyor. Bu toplum konu alanı içerisinde ‘görgüsüzlük, kabalık’ gibi bilgilerin yanı sıra; kişi adlarıyla etnik kimliklerin karşılandığı anlaşılıyor (bk. *Abuzittin (bey), Adem Baba, Ahmet Çavuş, Alyon, Anton, Barbaros, Coni, Fatobey, Helga, Hamza, Hans(o), Hasanfakılı, Jale, Kâmile, Makaryos, (Meraklı) Melahat, Muttalib, Nataşa, Niyazi, (Süslü) Pakize, Ramazan/Ramo, Recep Amca, Teslime Bacı, Yovakim, Züleyha*)

Kusur kavram alanı içerisinde toplam 14 kişi adı belirlenmiştir. 8 söz, ‘ahmak, aptal, bön’ gibi anlamları karşılarken yalnızca 1 söz (*Yusuf*) ‘korkak’ bilgisini karşılamaktadır (bk. *Abuş/Abduş, Elenika, Hamdullah, Hanife, Hüsnü Bey, Hüsnüyanım, İbiş, Ökkeş, Şaban, Şabaniye, Ümmügülsüm, Yusuf, Zekai Bey, Zihni*).

Cinsellik argosunda ise topluma tamamen aykırı olan eşcinsellik ile organ bilgileri yer alıyor. Cinsellik kavram alanında toplam 13 kişi adından yalnızca biri yabancı kaynaklı sözdür (bk. *Alfons*). Ayrıca cinsellik bilgisinde 8 kişi adı erkek, 5 kişi adı ise kadın kişi adlarından meydana gelmiştir (bk. *Ahmet/Amet, Alfons, Atf Baba, Hatce, Hayri, Kezban, Naciye, (lüks) Nermin, Ömer, Şengül, Tanju, Tayyar, Zekeriya*).

Para kavramını işaret eden 8 kişi adı bulunuyor. Bu sözlerden 5’i yerli paraları ifade ederken kalan 3’ünün de yabancı paraları karşıladığı anlaşılmaktadır (bk. *Fatihli, Kleopatra, Marşal. Memet, Mozart, Napolyon, Özal altını, Turgut*).

İçki kavramı içerisinde yalnızca alkol mamullerini değil, uyuşturucu madde bilgisini taşıyan kişi adlarını da dâhil ettiğimizi belirtelim. Uyuşturucu madde bilgisi ve buna bağlı bilgilerin kişi adları üzerinden argolaştığına dair Amerikan argosundan da örnekler görülebiliyor: *Little Joe* “kokain”, *Jimmy dog* “marihuanalı sigara, esrar”, *Charley (Charlie)* “beyaz tenli insan; kokain”, *Adam* “ekstazi” (Pseunova 2011: 2-3). Bu kavram alanı içerisinde 6 söz tespit ediliyor (bk. *Ali Rıza, Bekri, Beyza Hanım, Fahrettin Kerim, Leyla, Kâmil*)

Burada eşya kavramına karşılık olarak *Eminanım* “çamaşır ve bulaşık makinelerine verilen genel ad” ve *Karafatma* (?) “Hristiyan cenazelerini taşımakta kullanılan kara at arabası, otomobil, kamyonet” kişi adlarını tespit ediyoruz. *Karafatma* kişi adındaki soru işaretinin nedeni, bu kavram için doğrudan bir kişi adından değil de bir böcek adı üzerinden verildiğini

düşünmemizdir. Bu sebeple hem burada hem de argolaşmış kişi adları listesine şüpheli olarak kaydedilmiştir.

Eğitim kavramı içerisinde ise *Ramses* “ortaöğretim kurumunda görevli, özellikle tarih öğretmeni” tek örnektir.

Kişi adlarının açıkça söylenilmesi uygun olmayan kavramları argo içerisinde değerlendiriyoruz. Ancak bunlar dışında topluma ait kimi kavramların yine kişi adları ile kullanılabileceğini gösteren örnekler de tespit ediyoruz. Hatta bu kullanımlar, gizlenen namünasip kavramları göstermeyip yerel bölge insanlarının temsilleri biçiminde kullanımlara dahi sahip olabilirler.

4. Kavramlaşan Kişi Adları

4.1. Geneli temsil eden kişi adları: Türkçede anlam yönüyle genel bir bilgi karşılamak üzere kavramlaşmış bazı kişi adları tespit edilebilir. Bu adları argolaşma içerisinde değerlendirmek mümkün görünmüyor. Söz konusu kişi adlarının genel konuşma dilinde ve anlamı kuvvetlendirmek amacıyla kullanıldığı anlaşılıyor. Bir başka deyişle, bu kullanımdaki kişi adları örtmece bir görev üstlenmezler.

Kullanılan kişi adlarının toplumda en çok karşılaşılan kadın veya erkek isimleri olduğuna yönelik bir fikir oluşmaktadır. Çok karşılaşmalarına bağlı olarak da özel bir anlamdan çıkıp genel bir bilgiyi ifade etmektedirler.

Ahmet-Mehmet “genel anlamda erkekler, herhangi biri ya da birileri, alelade birileri”

Ali-Veli “genel anlamda erkekler, herhangi biri ya da birileri, alelade birileri”

Ayşe-Fatma “genel anlamda kadınlar, herhangi kadınlar”

Bu alan içerisinde genel bir kavram olarak kullanılmaya başlayan ve elbette argodan beklenen namünasip bir bilgiyi değil, topluma ait mukaddes değerlerin de kişi adları üzerinde kavramlaştırıldığını görmek mümkün oluyor:

Mehmetçik (<*Mehmet*+*çik*) “genel anlamda Türk ordusu, Türk ordusunun her bir neferi” sözü, bahsini ettiğimiz bu kavramlaşmaya dair en belirgin örnek kabul edilebilir.

5. Temsillerine Göre Argolaşmış Kişi Adları

5.1. Etnik temsiller: Toplumlar arası ilişkiler, aralarındaki din, yaşayış gibi etkenlerdeki farklılıklara bağlı olarak şekillenmektedir. Bir toplumun

birey ya da bireyleri başka bir toplumu söz konusu farklılıkları temele alarak ötekileştirecektir ve Evliya Çelebi örneğinde olduğu gibi yer yer çeşitli adlarla betimleyecektir. Toplumlar arası ilişkilerdeki bu durum dile de yansiyacaktır.

Kişi adları üzerinden etnik temsillerin yapılışına dair örnekleri sadece Türkçede görmemekteyiz. Başka dillerde de bu tür örnekler bulunmaktadır. “İngiliz argosunda *Fritz* “Alman kimse”, *Dago* “Hispanik veya İtalyan kimse” (< *Diego*) sözleri misal olarak verilebilir” (Wexler 2006: 287). P. Wexler, bu tür kullanımların genel olarak olumsuz bir anlam taşıdığını da belirtmektedir. *Fritz* “Alman erkek” sözünün kullanımı Rusçada da II. Dünya Savaşı sonrasında olumsuz bir anlamla kullanılmıştır (Yelistratov, ET: 22.01.2019).

Türkçedeki etnik temsillere baktığımızda Rum, Alman, Amerikalı ve Rus isimlerinin kullanıldığını görmekteyiz. Söz konusu kişi isimlerinin kullanımlarının da genel olarak olumsuz bir anlama sahip olduğunu ifade edebiliriz.

Dimitri “Yunan erkeği” (Ege/Balıkesir dolaylarında)

Makaryos “Rum, Rum erkeği”

Hans “Alman erkeği”

Helga “Alman kadını”

Coni “Amerikan askeri, Amerikalı erkek”

Nataşa “Rus kadını, Slav ülkelerinden birine mensup kadın”

Hatta İdil-Ural bölgesi Tatar ve Başkurt konuşma dillerinde aynı durumu görmek mümkündür. *Marja* ~ *Marya* ~ *Merje* ~ *Merye* biçimlerinde seslenimlenen sözün anlamı “Rus kadını, Rus kızı”dır. Rusça kaynaklı olduğu ve *Mariya* sözünden geldiği ise açıktır.

Bu tasnif, yabancı kaynaklı adlarla Türkçenin başka kültürlerle olan münasebetlerini, dolayısıyla Türk toplumunun başka toplumlarla olan ilişkilerini işaret etmektedir. Bu ilişkilerin daha derin irdelenmesi, toplum dil bilim (*sosyolengüistik*) ve ruh dil bilim (*psikolengüistik*) bağlamında başka çıkarımlar yapmaya da imkân tanıyacaktır.

5.2. Bölgesel temsiller: Türkiye’de her yıl en çok verilen kız ve erkek isimleri, Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Müdürlüğüne paylaşılmaktadır. Bu veriler, yıldan yıla Türkiye’deki isim modasına, hatta zamanla isimler üzerinden ideolojik yaklaşımlara yönelik fikirler vermektedir. Ancak bölgelerde hangi isimlerin

daha çok tercih edildiğine yönelik ayrı ayrı istatistikler bulunmamaktadır. Bu tür resmi ve bilimsel veriler olmasa da kimi isimlerin Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde daha çok tercih edildiği görülmektedir. Bu kişi isimleri, zaman zaman genel dilde yer yer ise bölgelerin ağızlarında belirli yörelerin ve coğrafi bölgelerin insanını işaret etmektedir.

Temel, Dursun, İdris gibi isimler, özellikle Orta ve Doğu Karadeniz bölgesi insanını işaret etmektedir ve bu durum, Anadolu sahasında ölçünlü dil içerisinde dahi sembolik hâle gelmiştir.

En çok bilinen bu örneklerin dışında başka bölgelerin konuşma dillerinde de aynı durumun varlığı görülmektedir. Tespit edebildiğimiz kadarıyla Adıyaman, Kahramanmaraş, Gaziantep ve Malatya dolaylarında bu tür kullanımların olduğu görülmektedir. Söz konusu yörelerde en çok verilen erkek isimlerinin zamanla o bölgenin insanını sembolize ettiği anlaşılmaktadır. Bu durum, edebiyatımızın toplumcu gerçekçi kalemlerince de görülmüş ve eserlerinde hem karakter hem de doğrudan ifadelerle belirtilmiştir.

Abuzer, Adıyaman; Ökkeş, Kahramanmaraş, Gaziantep; Vahap, Hacı, Aliseydi isimleri ise Malatya dolaylarında en çok tercih edilen isimler olarak karşımıza çıkmaktadır. Batı bölgelerinden farklı bu bölgelerde ayrı ve belirgin isimlerin varlığını Vedat Türkali şöyle ifade etmektedir:

...Tren belki de hiç gelmeyecek, kimseleri getirmeyecekti bu uğultulu bekleme salonuna. En doğrusu onun da buralara hiç uğramamasıydı. Oyuna geldiğini söylemek de boş. Böylesine yoğun ancak burada düşünür olmuştun Dotor Hanım'ı. Oyun onun oyunu! Müslim bir gün.. Asteğmen göründü. Sıra bize mi geldi? Adları okuyor. Adlar değil de soyadları pek çeşitli. Adlar zaten belli! Ahmet, Mehmet, Ali, Veli... Aydın kesiminin adları pek öyle değil... Ertan, Özkan, Ergün, Ural, Sanlı... Bir de neler! Hacı, Ökkeş, Durbaba, Mirza, Beşir. Doğulu adlar bunlar. Hacı diye ad duymamıştım hiç. Doğu'lusu, Batı'lısı, Orta Anadolu'lusu, Güney'lisi, Kuzey'lisi binlercesi toplanmış karmakarışık olmuş gençler... (V. Türkali-Tek Kişilik Ölüm 2000: 30)

Bölgesel kişi adlarının varlığına yönelik daha belirgin bir ifadeyi ise Kemal Tahir'in cümlelerinde görmekteyiz:

Anadolu'nun her muntakasından fazla burada isim benzerliği vardı. Malatyalılar: "Malatya'nın 'hacısı', Besni'nin 'Vakkas'ı. Urfa'nın 'Vahap'ı, Hekimhan'ın 'Aliseydi'si, Adıyaman'ın 'Abuzer'i pek boldur" derlerdi (K. Tahir-Namusçular 1974: 173)

Toplumcu gerçekçi romancılarımızın eserlerinde bu bilgilerin yalnızca ifade olarak kalmadığını ve eserlerinin karakterlerinin içerisinde de bu kişi adlarının yine bölge insanların tercihlerine yönelik verildiği anlaşılmaktadır. K. Tahir'in 'Karılar Koğuşu' adlı eserindeki *Vahap Çavuş*, Malatya'nın Banazı kazasındandır:

- *Gardiyan Vahap Çavuşu'un üzerinde bir don bir gömlek vardı. Kuvvetli elektrik ışığının altında göğsündeki kıllar gümüş gibi parlıyordu.*

- *Hele otur Vahap Çavuş... Kış geldi mi soğuktan şikayet ederiz. İnsan oğlu böyledir.*

- *İlkbaharda hiç yanıp yakıldığımı Rabbim duymuş mu benim?*

- *Sen Banazılısın çavuş. Banazı üzüm memleketi... Bu sıcak üzümleri yetiştirecek. Gerek ki sen şikayet etmesin... (K. Tahir-Karılar Koğuşu 1996: 119)*

Ökkeş ve *Abuzer* isimlerinin geçtiği romanları ise şöyledir:

Ökkeş: Fakir Baykurt/Köygöçüren, Fakir Baykurt/Onuncu Köy, Kemal Tahir/Bozkırdaki Çekirdek, Vedat Türkali/Tek Kişilik Ölüm, Haldun Taner/Şeytan Tüyü

Abuzer: Kemal Tahir/Büyük Mal, Kemal Tahir/Köyün Kamburu, Kemal Tahir/Namusçular, Kemal Tahir/Yediçınar Yaylası, Vedat Türkali/Mavi Karanlık

Elbette bu çalışmada ele alınan durum; *temel anlamlı bir ad > kişi adı > argolaşmış kişi adı biçiminde* ilerlemektedir. Kimi çalışmalarda ise farklı olarak *temel anlamlı söz > argolaşmış kişi adı* biçiminde aslında kullanılmayan uydurma argo kişi adları ortaya çıktığından bahsedilmektedir. Genel olarak dil ilişkileri bağlamında ele alınan bu durum için örnekler verilebilir. Gürcüce bir kelime olan *haçapuri* kelimesi, Rusçada Güney Kafkasyalı bir kimseyi anlatmak amacıyla da kullanılmaktadır. Kelimenin sonuna *-ik* getirilerek *haçapurik* yapılır ki Gürcü veya Ermeni olan Güney Kafkasyalı bir kimseyi ifade eder (Kurdadze 2010: 4). Anadolu'da *dadaş* "1. Erkek kardeş. 2. Delikanlı, yiğit kimse. 3. Yakın dostlar için kullanılan bir seslenme sözü" (TDK-GTS, ET: 21.01.2019) ve *gakko/gakkoş* "erkek kardeş" (TDK-TTAS, ET: 21.01.2019) sözlerinin de kullanıldığı bölgelerdeki anlamlarından çıkarak bölge insanının kendisini karşıladığı görülmektedir. Örneklerden de anlaşıldığı üzere etnik ve bölgesel bir temsilin gerçekleşme yönü sadece kişi adlarından kaynaklı olmamaktadır.

Ancak bu çalışmada konu başlığımıza uygun olarak sadece kişi adları ile sınırlı kalınmıştır.

5.3. Karakter temsilleri: Argolaşmış kişi adları listesinde de görüleceği üzere kimi kişi adları insan karakterlerini işaret etmektedir. Genel anlamda olumsuz karakter özelliklerinin karşılandığını söylemek mümkündür. Günümüzde de *Şaban*, *Kamil*, *Leyla* gibi kişi adlarının ‘aptal, ahmak, saf’ bilgilerini karşılamakta kullanıldığı görülecektir. Burada gençlik argosunun belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. *Şaban* bir sinema karakteri üzerinden, *Leyla* argodaki ‘sarhoş’ anlamından hareketle, *Kâmil* ise gerçek anlamından tezatla bu anlamları kazanmış olabilir. Kesin ifade edemememizin sebebi, argonun yazıyla olan ilgisinin çok eskiye dayanmamasıdır. Dolayısıyla argo bir kullanımın hangi dönemde var olduğunu ve hangi kaynaklara bağlı olarak geliştiğini kesin olarak tespit etmek güçleşebilmektedir. Ayrıca, argo süreli bir ilişkiye sahiptir. Dolayısıyla argolaşmış bir söz, zamanla değişip yeni bir anlam kazanabileceği gibi modasının geçmesine veya Aktunç’un fikrine göre gizliliğinin kaybolmasına bağlı olarak kullanımdan düşebilir.

Karakter temsilleri içerisinde tüm dünya dillerinde aynı anlamda argolaşan veya kavramlaşan *Lolita* sözüne de değinmek istiyoruz. *Lolita*, Rus asıllı Amerikalı yazar Vladimir Nobakov’un 1958 yılında yayımlanan aynı adlı roman kahramanından hareketle tüm dünyaya yayılmış bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kadın isminin ‘küçük *Lola*’ anlamından çıktığına dair bilgiler edinilmektedir. Türkçede ve başka dillerde “cinselliği ile öne çıkan genç kız” anlamlarında karakter temsili hâline gelmiş küresel bir örnek olarak kabul edilebilir.

Bu örnek genel sözlük bilimi içerisinde *eponim* (<*eponym*<*epônymos*<Grek. *epi*+*onyma*) (Merriam-Webster, ET: 08.04.2019) türüne en iyi örneklerden biridir. Klasik edebî eserlerdeki başka karakterlerin de aynı düzlemde karakter temsili hâline geldikleri görülmektedir. Örneğin; Şekspir’in meşhur trajedisindeki (Romeo ve Juliet, 1591-1596) *Romeo*, karakterin dışına taşarak ‘âşık erkek’ anlamıyla pek çok dilde kullanılmaktadır. Yine *Frenkeştayn* (Mary Shelley, 1818), ‘canavar, korkunç kimse, zombi yaratık’ anlamları temelinde genişleyerek dünya dillerinde bir *eponim* olarak kabul görmektedir.

5.4. Sosyal temsiller: Kimi zaman yine gençlik argosunun üretkenliği içerisinde yeni kişi adları veya yeni bir anlam şeklinde argolaşmış biçimlerin karşımıza çıktığını

söyleyebiliriz. Köy ve kent yaşamının farklılığından kaynaklı olarak yeni bir anlamla ortaya çıkan *Kezban* “kırsaldan gelerek şehir yaşamına ayak uyduramamış genç kız” buna bir örnektir. Ayrıca hem gerçek hem de argo anlamı ile tevriyeli kullanılan *Coşkun* “kadınların peşinden koşup duran, cinsellik meraklısı”, toplumun değer yargılarını işaret etmektedir. Her iki kişi isminin de Türk sinemasının karakterlerinden esinlenilerek ortaya çıktığı düşünülmektedir. Ayrıca *Berkecan* “zengin ailenin şımarık erkek evladı” ve *Pelinsu* “zengin ailenin şımarık kızı” gençliğin eleştirdiği ve toplumun genelinden ayrışan tipleri ifade etmektedir. Yine her iki isim gençlik argosunun yaratıcılığının göstergesidir.

5.5. Eşya temsilleri: Bazı kişi adları, zamanla karakter saydığımız temsillerin dışında, nesnelere, eşyaları karşılamışlardır. Bu tür bir ilişki söz konusu kişi adlarının argodaki diğer anlamlarından teşbihle kurulmuş olmalıdır (*bk. Haydar*). Ancak zamanla argodaki eski anlamı unutulmuş ve temsil ettiği eşya, nesne anlamıyla yeniden kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin *Haydar* günümüzde “araba veya taşıtlarda, kimi zamanda evde bulunan, kavgada kullanılmak amacıyla taşınan sopa” anlamıyla konuşma dilinde kullanılmakta, hatta bu ad ile sanal alışveriş sitelerinde dahi satışta yer almaktadır⁵. Bu örnek, gayet doğal olarak nesillerin ve kültürün değişimine paralel şekilde argo bir anlamın terkedilip yeni bir argo anlam ile kullanılabileceğini göstermektedir. *Eminanım* “çamaşır makinesi” anlamıyla ve bir yakıştırmadan kaynaklı olarak ortaya çıkmış olmalıdır. Burada yerel bir örnek, bir bölge argosu olarak kaydettiğimiz *Abuzer* sözü, “tamamen lastikten mamul ayakkabı, kara lastik ayakkabı” anlamıyla karşımıza çıkmaktadır. Söz konusu bu örneğin günümüzde de kullanımdan düştüğünü ve unutulmaya başladığını gözlemledik. Malatya civarında duyduğumuz bu sözün ekonomik zayıflığın, fakirliğin bir göstergesi olduğunu, belki de tarla ve bahçelerde işçi olarak çalışmaya gelenlerin ayaklarında dayanıklı ve ucuz bir giyim olarak tercih edilmesinden dolayı bu şekilde karşılandığını düşünmekteyiz. Bölge argoları üzerine çalışmaların olmayışı ve genel argoda olduğu gibi bölge argosunda da argo sözlerin kısa ömürlü oluşları sebebiyle pek çok söz

⁵ 21.03.2019 tarihinde Google arama motoru üzerinden yapılan “Haydar sopa” araması neticesinde 1090 sonuç olduğu görülmüştür.

kaybolmaktadır. Bölge argoları üzerine yapılacak yerel sözlük çalışmaları, Türkçenin bölge argosu varlığını ortaya koyacaktır.

6. Türkçenin Argo Sözlüğüne Güncel Katkıları

Kişi adlarının argoya taşınımı ve argo içerisinde yeniden anlamlandırılması günümüzde de yeni örneklerle devam etmektedir. Özellikle gençlik argosu içerisinde toplumsal kavramlar meydana geldiği görülebilir: *Kezban* “kırsaldan gelerek şehir yaşamına ayak uyduramamış genç kız”, *Coşkun* “kadınların peşinden koşup duran, cinsellik meraklısı”, *Berkecan* “zengin ailenin şımarık erkek evladı”, *Pelinsu* “zengin ailenin şımarık kızı”, *Meriç (ol-)* “kızlarla iyi anlaşan ve her kızla dostluk kurmaya çabalayan erkek tipi, feminen erkek tipi” (Uludağ Sözlük, ET: 21.02.2019). Bu ismin *Kadıköy Meriç*’i biçiminde adlandırılması da söz konusudur. Benzer özelliklerde kullanılan bir başka isim ise *Tunç*’tur. *Tunç*, “zamanın bohem tipi” olarak tanımlayabileceğimiz bir kullanımda karşımıza çıkmaktadır. Son dönemde bu sosyal tipleri karşılayan argo kişi adlarının mizah dergilerinde yer alan karikatür tiplerinden kaynaklandığı söylemek yanlış olmayacaktır. *Kezban* örneğinin argo sözlüklerde verilen anlamından çıkarak yeni bir anlam kazandığı ve gençlik argosu içerisinde yaygın şekilde bu yeni anlamı ile kullanıldığını ifade edebiliriz.

7. Sonuç

Görüldüğü üzere kişi adları, özel ad bilgisi alanının konusu olmakla birlikte çeşitli yönlerde başka sözlük bilgilerini karşılayan sözlere de dönüşebilmektedirler. Bu dönüşümde en büyük pay sahibinin argolaşma olduğu açıktır. Argolaşan kimi sözlerin genel dile taşındığı anlaşılmaktadır. Argo ve genel dil arasında bu geçişimler (ozmoz) olağandır (Aktunç 2010,13). Bu açıdan argo, genel dilin söz varlığına katkı veren kanallardan biridir. Ancak, her kişi adı argolaşmayıp doğrudan genel ad biçiminde görülebilir. *Ayşe-Fatma*, *Ali-Veli*, *Ahmet-Mehmet* gibi örnekleri genel dil içerisinde kavramlaşmış olarak kabul etmek gerekir. Bu örneklerin ölçünlü dil içerisinde kavramlaşmayıp konuşma dilinde kavramlaşarak ölçünlü dile taşındıkları söylenebilir. Ayrıca genel dilde “Türk ordusunun her bir neferi, genel anlamda Türk ordusu” anlamıyla kavramlaşan *Mehmet* veya *Mehmetçik* biçimlerinin dönemin asker argosundan doğarak genel dilde yer bulduğu varsayımına ulaşılabilir.

Argolaşmış Kişi Adları Listesi

Tasnifler içerisinde ele aldığımız argolaşmış kişi adlarının anlamları, aşağıda alfabetik liste biçiminde verilmiştir. Aynı kaynaktan gelen ve aynı anlamı taşıyan adların arasına eğik çizgi (/) konulmuştur. Aktunç ve Ersoylu'nun çalışmalarında görülen anlam farklılıkları maddeler içerisinde ayrı ayrı belirtilmiştir.

Abuş / Abduş “(Özellikle erkek için) Aptal, bön, salak” (Ersoylu, 314)

Abuzittin (Bey) “1. Züppe. 2.(Pornografik bir halk öyküsünün kahramanından) Yaşlı ama cinsel istekleri güçlü, azgın erkek” (Aktunç, 32; Ersoylu, 314)

Adem Baba “1. Hayatta hiçbir şeyi olmayan, kimsesiz serseri. 2. (Hapishanede) Parasız, aç, en kötü durumdaki mahkum” (Aktunç, 34)

Ahmet Çavuş “Rüşvet” (Aktunç, 36)

Ahmet / Amet “Kıç, kalçalar” (Aktunç, 42)

Alfons “Muhabbet tellalı, pezevenk” (Aktunç, 39; Ersoylu, 314)

Ali Rıza “Votka” (Aktunç, 40); “Tekelin Binboğa votkası, votka” (Ersoylu, 314)

Alyon “Çok zengin kimse” (Aktunç, 41); “Çok zengin kimse, kalantor, para babası” (Ersoylu, 315)

Anton “Hayatta hiçbir şeyi olmayan, kimsesiz serseri” (Aktunç, 45)

Atf Baba “Erkeklik organı” (Aktunç, 49)

Barbaros “Jigolo, geçimini birlikte yaşadığı kadının gelirinden sağlayan erkek” (Ersoylu, 317)

Bekri “(Daha çok erkek için) Çok içki içen, ayyaş, içkici, alkolik” (Ersoylu, 317)

Beyza Hanım “Kokain” (Aktunç, 60; Ersoylu, 317)

Coni “Genelde Amerikalı erkek; özelde Amerikalı erkek asker” (Aktunç, 75; Ersoylu, 318)

Elenika “En mükemmel olan biçim, en iyi şekil” (Ersoylu, 318)

Eminanım “Çamaşır veya bulaşık makinesi gibi araçlara verilen ad” (Ersoylu, 318)

Fahrettin Kerim “Küçük boy rakı, rakı şişesi” (Ersoylu, 318)

Fatihli “(Üzerinde bulunan Fatih Sultan Mehmet’ten dolayı) Bin lira değerindeki eski para” (Ersoylu, 319)

Fatobey “Davranışı erkeği andıran kadın, erkek Fatma, erkek Ayşe” (Ersoylu, 319)

Hamdullah “(Erkek için) Aptal, bön, salak” (Ersoylu, 319)

Hanife “Asık suratlı kimse” (Aktunç, 136)

Hamza “Gammaz, muhbir” (Aktunç, 136); “Muhbir, gammaz, fitneci, ara bozucu” (Ersoylu, 319)

Hans(o) “Alman erkek, kaba saba (yabancı)” (Ersoylu, 320)

Hasanfakılı “Taşralı, kaba saba erkek” (Ersoylu, 320)

Hatce “Dişilik organı” (Ersoylu, 320)

Hayri “Erkeklik organı” (Ersoylu, 320)

Helga “Herhangi bir Alman kızı ya da kadını belirtmek için kullanılır” (Aktunç, 143; Ersoylu, 320)

Hüsni Bey “Kibirli, kendini beğenmiş adam” (Aktunç, 147; Ersoylu, 320)

Hüsniyanım “Kibirli, kendini beğenmiş kadın, kız” (Aktunç, 147; Ersoylu, 320)

İbiş “Aptal, bön, salak; gülünç tavırlı, çirkin (kişi)” (Ersoylu, 321)

Jale “Açık saçık giyimi ile erkeklerin ilgisini çekmeyi alışkanlık haline getiren kadın” (Ersoylu, 322)

Kâmil “1. Esrar. 2. Saf, toy kimse.” (Aktunç, 166); “Saf, toy (kişi)” (Ersoylu, 322)

Kâmile “Hamile, gebe” (Ersoylu, 322)

Karafatma (?) “Hristiyan cenazelerini taşımakta kullanılan kara at arabası, otomobil, kamyonet” (Aktunç, 168)

Kezban “Deneyimsiz, toy travesti” (Aktunç, 183; Ersoylu, 323)

Kleopatra “Yüz lira; yüz liralık banknot” (Aktunç, 190; Ersoylu, 323)

Leyla “Sarhoş, esrik; çok içip aşırı sarhoş olmuş kimse” (Aktunç, 202; Ersoylu, 324)

Makaryos “Papaz, Hristiyan din adamı” (Aktunç, 207); “Hristiyanların din adamı, papaz; iskambil kağıtları arasında ‘papaz’ diye anılanı” (Ersoylu, 324)

Marşal “1. Kolay rahat ders. 2. Bedava, beleş nesne.” (Aktunç, 213; Ersoylu, 325)

(Meraklı) Melahat “Kendisini ilgilendirsin veya ilgilendirmesin her konuda soru soran, çok dedikodu yapan kadın” (Ersoylu, 325)

Memet “Yüz liralık banknot” (Aktunç, 217; Ersoylu, 325)

Mozart “Avusturya para birimi, şilin” (Aktunç, 222; Ersoylu, 326)

Muttalib “Görgüsüz olan ve istekleriyle kadını bunaltan erkek” (Ersoylu, 326)

Naciye “Ağda işleminde dişilik organı ve çevresi” (Aktunç, 224)

Napolyon “Fransa’nın AB’ye girmeden önceki para birimi, Fransız frangi” (Ersoylu, 326)

Nataşa “1. Rus kızı, Rus kadını. 2. Rus fahişesi.” (Aktunç, 225)

(Lüks) Nermin “Süslü püslü, pahalı giysili kadın; ücreti yüksek fahişe” (Ersoylu, 326)

Niyazi “Boş yere zarara uğrayan, yaralanan veya ölen bir kişiyi belirtmekte kullanılan bir kelime” (Ersoylu, 326)

Ökkeş “İhanet eden, hain (erkek)” (Ersoylu, 326)

Ömer “Cinselliğe düşkün erkek” (Ersoylu, 326)

Özal Altını “1985 sonrasında tedavüle giren sarı renkli bozuk para; 50 liralık; 100 liralık; 500 liralık metal para” (Aktunç, 234; Ersoylu, 326)

(Süslü) Pakize “Süslenip gezmeyi çok seven kadın, süslü püslü kadın” (Ersoylu, 326)

Ramazan / Ramo “Polis” (Aktunç, 252)

Ramses “(Ortaokul ve lisede) Tarih öğretmeni, erkek tarih öğretmeni” (Aktunç, 252; Ersoylu, 327)

Recep Amca “Resepsiyon, bir kuruluşun resepsiyonunda görevli kimse” (Aktunç, 252; Ersoylu, 327)

Şaban “Aptal, bön, salak; görgüsüz” (Ersoylu, 329)

Şabaniye “(Kadın için) Aptal, bön, salak” (Ersoylu, 329)

Şengül “Eşcinsel; edilgin eşcinsel” (Aktunç, 271; Ersoylu, 329)

Tanju “Edilgin eş cinsel erkek” (Ersoylu, 330)

Tayyar “Erkeklik organı” (Ersoylu, 330)

Teslime Bacı “Hemen hemen her konuda başkasının yardımına ihtiyaç duyan kadın” (Ersoylu, 330)

Turgut “Elli bin lira değerindeki kağıt para” (Ersoylu, 330)

Ümmügülsüm “Aptal, bön, salak kimse” (Ersoylu, 330)

Yovakim “Polis” (Ersoylu, 331)

Yusuf “Korkak kimse” (Aktunç, 316; Ersoylu, 331)

Zekai Bey “Aptal, salak, geri zekalı (kimse)” (Aktunç, 319; Ersoylu, 331)

Zekeriya “Erkeklik organı, penis” (Aktunç, 320); “Erkeklik organı; aptal kişi, salak kimse” (Ersoylu, 331)

Zihni “Akıldan, düşünceden yoksun kimsenin bu durumunu alaycı dille belirten bir söz” (Ersoylu, 331)

Züleyha “Zührevi hastalıklar hastanesi” (Aktunç, 323; Ersoylu, 331)

Kısaltmalar

ET: *Erişim Tarihi*

TDK-GTS: *Türk Dil Kurumu-Güncel Türkçe Sözlük*

TDK-TTAS: *Türk Dil Kurumu-Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü*

Kaynakça

AKAR, Ali (2014). “Türk Sözlükbiliminde Tanımsız Bir Alan: Sövgü Sözleri”. *Dil Araştırmaları*, 14: 27-33.

AKTUNÇ, Hulki (2008). *Büyük Argo Sözlüğü –Tanıklarıyla-*. İstanbul: Yapı Kredi Yay.

BAYKURT, Fakir (1971). *Onuncu Köy*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

ÇİFÇİ Musa (2006). “Argonun Niteliği ve Argoya Bakış Açımız”. *Ege Üniversitesi Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi* Cilt VI/2: 297-301.

DEVELLİOĞLU, Ferit (1980). *Türk Argosu*. Ankara: Aydın Kitabevi.

ERGENE, Oğuz (2011) “Argo Söz Varlığında Özel Adların Kullanım Biçimleri”. *I. Uluslararası Dünya Dili Türkçe Bilgi Şöleni (Ankara, 20-21 Kasım 2008)*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.: 543-556.

ERSOYLU, Halil (2010). *Türk Argosu Üzerinde İncelemeler*. İstanbul: Ötüken Yay.

KARAAĞAÇ, Günay (2013). *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

KORKMAZ, Zeynep (2007). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.

KURDADZE, Ramaz (2010) “Slang in The Context of Georgian-Russian Linguistic Relations”. *Spekali Electronic Bilingual Scholarly Peer-Reviewed Journal Spekali of The Faculty of Humanities at Ivane Javakhishvili Tbilisi State University* 2: <http://www.spekali.tsu.ge/index.php/en/article/magazinHeadlines/2>

MERRIAM-WEBSTER, “Eponym”, <https://www.merriam-webster.com/dictionary-eponym#learn-more>, (ET: 08.04.2019)

PSEUNOVA, Bela Halidovna (2011). *Problemi Klassifikatsii Antroponimov-Slengizmov (na materialı sloverey)*. Moskva: İYaz Ran.

www.iig-ran.ru/library/sborniki/for_lang/2011_03

_____ (2011) “Antroponim kak otrajenie natsionalno-kulturnoy spetsifiki yazıkovogo soznaniya nositelya slenga”. *Vestnik Adigeyskogo gosudarstvennogo universiteta 2: Filologiya i iskusstvovedenie*.

TAHİR, Kemal (1970). *Yediçınar Yaylası*. Ankara: Bilgi Yay.

----- (1974) *Namusçular*. Ankara: Bilgi Yay.

----- (1996) *Karılar Koşusu*. İstanbul: Tekin Yay.

----- (1999) *Köyün Kamburu*. İstanbul: Adam Yay.

TURAN, Fikret (2007). “Onaltıncı Yüzyıl Osmanlıcasında Argo: Niksârîzâde ve Entelektüel Hayatın Eleştirisi “Nefsü'l-Emr-nâme” İsimli Eseri”. *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı, Çeşme, İzmir, 24-29 Eylül 2000, IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yay.: 1825-1834.

TÜRKALİ, Vedat (2000). *Tek Kişilik Ölüm*. İstanbul: Gendaş Kültür.

ULUDAĞ SÖZLÜK, “Meriç Olmak”
<https://www.uludagsozluk.com/k/meri%C3%A7-olmak/> (ET: 21.02.2019)

YELİSTRATOV Vladimir Stanislavoviç, “Slovar Russkogo Argo Materialı 1980-1990”. <http://gramota.ru/slovari/argo/> (ET: 22.01.2019)

WEXLER, Paul (2006). *Jewish and Non-Jewish Creators of “Jewish” Languages with special Attention to Judaized Arabic, Chinese, German, Greek, Persian, Portuguese, Slavic (Modern Hebrew/Yiddish), Spanish and Karaite, and Semitic Hebrew/Ladino*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag.